

Novel·la Pere Antoni Pons

CRÍTIQUES

El gran secret

Amb *L'illa de l'última veritat*, Flavia Company (Buenos Aires, 1963) ha construït una novel·la -tensa, concisa, potser una *nouvelle*- d'aventures i de misteri que de vegades s'endinsa en el camp del terror psicològic i altres vegades navega per unes coordenades de gènere més incertes, que van des de la intriga moral fins al *thriller* existencial.

Tal com manen els patrons clàssics tant de la literatura d'aventures com de la de suspens i misteri, el plantejament argumental de *L'illa de l'última veritat* és engrescador i suggeridor. Ja des del principi, al lector se'l posa cara a cara amb una incògnita i se li encomanen les ganes d'aclarir-la. O, més ben dit, se li activa la il·lusió perquè l'autor l'agafi de la mà i, a poc a poc, li'n vagi descobrint l'entrellat.

La incògnita en qüestió té com a protagonista Matthew Prendel, un excirurgia i professor de la Universitat de Columbia que, segons se'ns diu al breu prefaci amb què s'inicia la novel·la, va ser víctima d'un atac pirata prop de les costes d'Àfrica (en ple segle XXI), va naufragar al mig de l'oceà i no va reaparèixer fins al cap de cinc anys. Després del seu

retorn, el doctor Prendel -convertit de cop en una persona poc sociable, a qui ni tan sols els amics no reconeixien- va establir una relació amorosa amb Phoebe Westore, una catedràtica d'universitat de literatura comparada. La relació va durar fins que ell va morir d'una malaltia fulminant. Abans, però, va confessar un secret a la Phoebe i, de retruc, li va demanar un favor. El secret era la his-

Flavia Company construeix un relat intens i claustrofòbic

tòria del que li havia passat durant els cinc anys que havia estat desaparegut, i el favor era que ella l'escriuís i la fes pública un cop ell fos mort.

Justament aquesta història, més un epíleg amb una revelació d'última hora -més o menys previsible a partir de la pàgina 72-, que tot ho posa en dubte i tot ho canvia, és la que llegirà el lector.

De les desventures de Prendel com a naufrag, és a dir, de la substància pròpi-

ament dita de la novel·la, no en diré gaire cosa per no fer malbé ni el desenvolupament ni els cops d'efecte de la intriga, al·licients principals de la lectura. Explicaré, només, que, durant l'assalt contra el seu veler, Prendel veu morir els dos amics que l'acompanyen, fereix un dels pirates, es llança per la borda i, finalment, va a parar a un illot minúscul i deshabitat on és rescatat per Nelson Souza, un tipus inquietant que estableix regles i condicions, que afirma saber com marxar de l'illa però alhora deixa ben clar que ell decidirà quan i com fer-ho, i que, si ha salvat Prendel, no és ni per conviure-hi ni per col·laborar-hi.

Amb aquests materials, Company construeix un relat intens i claustrofòbic, en el qual tenen tant de pes els dilemes morals i les reflexions existencials de Prendel com els fets i les accions que determinen la relació que té amb Souza: una relació complicada i ambigua, que oscil·la entre l'hostilitat, el desconcert i la malfiança, i que té gairebé tants dobles fons -manipulació i mentida- com les d'un David Mamet.

Un dels mèrits de Company és que aconsegueix fer creïble l'ambient opressiu i exasperant de la situació -aprensió

L'illa de l'última veritat

Flavia Company
Proa
Barcelona, 2010
Preu: 17 euros
Pàgines: 141

Biografia D. Sam Abrams

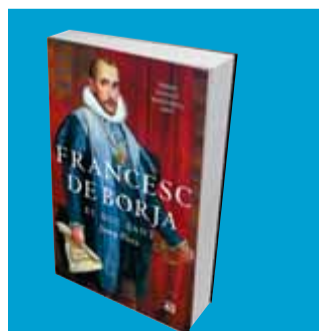
Francesc de Borja i/o Rafael de Gandia

Amb els anys, Josep Piera ha anat construint una obra sòlida i altament unitària que es fonamenta en tres cicles diferents però complementaris: el cicle que retrata el món mediterrani, el cicle memorialístic i autobiogràfic i el cicle d'estudis dels grans clàssics gandians.

De moment, el cicle dels clàssics inclou Joanot Martorell/Martí Joan de Galba, Ausiàs March i ara mateix Francesc de Borja. Piera ha donat a cada clàssic el tractament que necessitava. En el cas de

Martorell va ser el fastuós *Any del Tirant* que va marcar un abans i un després en la recepció i projecció de l'obra. En el cas de March Piera finalment va dotar el genial poeta d'un autèntic perfil biogràfic. I, ara, amb Francesc de Borja, Piera ha rescatat l'autor de l'ofec d'hagiografia i mitificació que ha envoltat el personatge des del segle XVI.

L'operació de Piera per rescatar Francesc de Borja de la tradició eclesiàstica de *vides exemplars* és extraordinàriament subtil. Piera ha utilitzat una prosa molt i molt diàfana que recorda la

Francesc de Borja. El duc sant

Josep Piera
Premi Joanot Martorell
Edicions 62
Barcelona, 2009
Preu: 22,50 euros
Pàgines: 246

literatura de tradició oral i que també s'acosta a la literatura hagiogràfica de vides de sants però amb finalitats completament oposades. Mentre les vides de sants tendeixen a desrealitzar els personatges per deixar-los com a meres encarnacions d'ensenyaments doctrinals, Piera treballa en sentit contrari i fa aparèixer Francesc de Borja davant els nostres ulls, en carn i ossos, amb totes les seves llums i ombres, en tota la seva peculiar complexitat humana.

D'entrada Piera ens presenta una personalitat escindida: "L'acció i la contemplació. Dues actituds humanes, i dues capacitats vitals, que mantindran Francesc de Borja sempre en tensió". La tensió entre les obligacions terrenals indefugibles del duc Francesc de Borja i les també

Josep Piera va guanyar el premi Joanot Martorell amb 'Francesc de Borja. El duc sant'

Novel·la
Jordi Capdevila

Un codi gens ètic

El fet que una investigadora farmacèutica s'impliqui a novel·lar el món de la recerca científica a casa nostra, amb el desig de reflectir la vida professional viscuda, ja crida l'atenció del lector àvid de narracions, escenaris i estructures literàries noves. Que ho faci amb un llenguatge entenedor i prou atractiu hi afegeix un plus qualitatiu. I que a més disposi d'una trama prou sorprenent engrandeix una narració que també arrossega petits llasts d'autora debutant, substancials gràcies a l'aprenentatge acadèmic de l'ofici d'escriure.

Codi genètic és una novel·la de situacions però també de valoracions. La narradora i protagonista és una becària ja madura que treballa en un institut de neurociències i està a punt de descobrir un medicament efectiu contra la malaltia de l'Alzheimer. L'arribada a la direcció del centre d'un científic de renom, format als Estats Units, provoca un enrenou estructural, acadèmic i científic i altera de dalt a baix la vida professional i científica de la institució.

La narració va descabellant tota mena d'intrigues, enveges i passions personals entre els equips investigadors amb una bona dosi de competitivitat professional, tràfic d'influències, culte a la imatge, abús de poder dels triomfadors, explotació dels becaris, jocs de seducció i fins i tot prostitució sexual per pujar graons en la jerarquia acadèmica. Totes les misèries més humanes s'enllacen en la vida quotidiana d'aquesta institució que ha de ser model de progrés i innovació.

Un centre que té per objectiu aprofundir en el codi genètic per conèixer millor la vida humana i s'encalla en codis gens ètics.

Però la novel·la ressalta també les virtuts i la bona feina que es fa en aquests centres a càrrec de persones que viuen, es desviuen i moren per aportar el seu gra de sorra en el dinàmic progrés global en els avenços en el món de la salut. La protagonista és l'exemple més clar de l'esforç professional per millorar el benestar col·lectiu malgrat que una informació desconeguda sobre el seu exemplar passat familiar li farà perdre bruscamment la virginitat sobre la bondat i la maldat individual i col·lectiva.

Amàlia Lafuente, nascuda el 1952, fa el seu debut literari amb aquesta novel·la. I sorprendria la seva maduresa narrativa si no fos pel fet d'haver estat alumne de l'Escola d'Esriptura de l'Ateneu Barcelonès, una institució que ja ha deixat forta petjada en el món literari català, formant escriptors com per exemple Sílvia Alcàntara. Una autora que amb *Olor de Colònia*, publicada fa un any, ha destronat recentment com a llibre més venut en català *l'Invisible* de Paul Auster, *El símbol perdut*, de Dan Brown i Stieg Larsson amb la seva trilogia *Millennium*.*

Codi genètic
Amàlia Lafuente
Proa
Barcelona, 2010
Preu: 19,50 euros
Pàgines: 352

i isolament- que pateix el protagonista, semblant a un Robinson que hagués estat filtrat per l'angoixa d'un Polanski. La prosa, tallant i expressiva -un punt efectista, també-, remarca encara més el caràcter enigmàtic de la novel·la, que de vegades fa pensar, més per l'atmosfera irreal que no pas pel tema o l'argument, en *La invenció de Morel*, d'Adolfo Bioy Casares.

Un únic problema: la resolució

Imaginativa i ben narrada, *L'illa de l'última veritat* té un únic problema: no sap evitar de pagar el peatge que el gènere -thriller d'aventures amb sorpresa final- imposa a l'autora. M'explico: els autors d'aquesta mena d'obres han de dosificar prou hàbilment la informació per mantenir el lector encuriós i amb ganes de conèixer la resolució de l'enigma, però alhora han de ser capaços de tenir-lo persuadit sense fer trampa, sense mentir-li ni embolicar tant la troça que, a la fi, per donar un sentit als enigmes proposats, només queda treure's de la màniga un as final que ho resol tot amb expedientiva gratuïtat.

Company s'ha esforçat a ser literàriament honesta -va deixant moltes pistes de l'engany que perpetra-, però el joc de veus narradores a partir del qual ens explica la història -punts de vista i informacions de què disposen- no és coherent amb el desenllaç final. I el lector sent que se l'han rifat. Això no vol dir -compte que *L'illa de l'última veritat* no sigui una bona novel·la. Ho és. Entretinguda i intel·ligent.*

Flavia Company ha publicat una novel·la d'intriga claustrofòbica

MIQUEL ANGLARILL

indefugibles necessitats espirituals de *Rafael de Gandia*, tal com se'l coneixia entre els jesuïtes. Aquesta tensió dramatitzada tot el llibre i fa que Piera sàviament estructurari la seva obra en dues parts: *Noblesa obliga* i *De religió*. A la primera part de l'obra el duc s'imposa al sant, però a la segona part la situació es capgira completament perquè el sant eclipsa l'aristòcrata.

I Piera ha sabut dotar de narrativa aquest pas del duc al sant. Ara bé, que Piera hagi dotat *Francesc de Borja. El duc sant* de narrativa no significa en absolut que ens trobem davant d'una vida novel·lada o literaturitzada que correspon més a la ficció que a la realitat documental. Piera ha consultat a fons la vasta bibliografia sobre el subjecte i ha interioritzat tan bé els coneixements que ha adquirit que, a primera vista,

no sembla una obra de recerca i de rigor històric. Piera ha portat a terme una tasca exhaustiva de documentació i per això, amb extrema naturalitat i facilitat, situa el duc sant en el seu context català, espanyol i internacional.

Aquí topem de cara amb la doble fita secreta que Piera es proposava en iniciar l'estudi del seu personatge. Per una banda, Piera va voler reivindicar la catalanitat d'un personatge, que sempre ha estat segregat per la cultura espanyola. I de l'altra banda, un cop establerta la catalanitat irrefutable del duc sant, Piera ha volgut internacionalitzar la seva figura des d'aquesta nova o renovada base. En definitiva, un cop més, Piera ens recorda el paper fonamental que les terres catalanes han jugat en la història d'Europa. I fa santament!*